

Psaní musí mít tah na branku

V současnosti nejprodávanější český prozaik Michal Viewegh letos slaví výročí: je to přesně dvacet let od vydání jeho první knihy. Od té doby jich napsal další dvě desítky a většina z nich se stala bestsellery. Právě teď pracuje na dvou nových rukopisech.

Na podzim jste měl spoustu práce s blogovým románem *Srdce domova*. Napsal jste první kapitolu, dál pokračovali čtenáři, jejichž příspěvky jste v roli odborného porotce vybíral. Jaká to byla zkušenost?

Nechal jsem se přemluvit a po pravdě říkám, že jsem toho pak litoval. Nápad to byl dobrý, ale nebylo v lidských silách zvládnout zhodnotit všechny došlé příspěvky. Lidé nám asi právem vytýkali, že porotcovským sítím mohly propadnout i věci kvalitní. Ale opravdu nejde přečíst za dva tři dny třeba sto padesát textů. Samozřejmě byly i milé ohlasy, na druhou stranu, když jsem otevřel internetovou diskusi, zavalila mě negativní energie – nejhorší jsou ukřivdění grafomani, kteří myslí, že píšou majstrštyky. Možná je to moje naivní nezkušenost s tímhle žánrem nebo s internetem obecně, ale v takové míře jsem to zažil poprvé a otrávil mě to.

Nesledujete pravidelně žádné blogy, nesurfujete na internetu?

I ve svém deníku z roku 2005 jsem poctivě přiznal, že jako devět z deseti českých mužů sleduji některé erotické stránky, takže by má odpověď byla neúplná, kdybych to teď nezopakoval. Ale jinak si na internetu jediné najdu dovolenou

a výjimečně si vyhledám něco k tématu, o kterém píšu – jako teď zrovna o mateřských centrech, laktčním poradenství nebo o vlivu luny na život člověka...

Takže hledáte-li informace, obracíte se ke knihám?

Ano, ještě jsem si nezvykl ověřovat věci ve Wikipediích a podobných zdrojích. Stejně se na ně nedá spolehnout.

Jak nahlížíte na fenomén Facebook?

Kamarád, spolužák z gymnázia, mi jako anekdotu vyprávěl, jak se jeho osmiletá dcera přihlásila na Facebook a stala se mým přítelem. Já ale nemám profil na Facebooku! Pak mi někdo vysvětlil, že to má spousta lidí od Paroubka po Klausse, že stránky zakládají fanoušci. Protože nejsem na Facebook vůbec přihlášený, nevím ani, kdo jsou tam mí přátelé – a oni si chudáci myslí, že jsem namyšlený, když neodpovídám. Vím ale, že se tam píše, že mám údajně rád snímky z elektronického mikroskopu. To mě pobavilo. A tímto tedy vzkazuju čtenářům, že nemám.

Nebojíte se, že tímto přístupem pár čtenářů ztratíte?

Rozhodně je Facebook prostorem pro plíživou manipulaci. Sám bych uměl

Internet využívám minimálně. Raději se obracím ke knihám.

Moje příští kniha? *Humoristický román Biomanželka.*

šikovně vytvořit na něčích falešných stránkách dojem, že falešné nejsou. Toho člověka bych mohl postupně zdiskreditovat, nenápadně bych tam roztrušoval málo sympatické názory a věty a po roce by lidi říkali: Podívejte se na toho pitomce, co to tam hlásá! Nicméně zakládat si vlastní profil na Facebooku mi přišlo nadbytečné, protože už webové stránky mám.

Na www.viewegh.cz je také rubrika Okénko M. V., jakýsi blog z vašeho života. Poslední příspěvek je ale z loňského ledna. Proč okénko neaktualizujete?

Jediné vysvětlení: lenost. Myslím, že jsem poměrně pracovitý. Za dvacet let jsem vydal jednadvacet knih, to by neambiciózní lenoch asi nevydal. Ale cokoli mám udělat navíc – a ještě mi to někdo přikáže, jako v tomhle případě nakladatel, tak mě to nebaví. Mě by musel seřvat nějaký šéf a nařídít mi to. Ale protože šéfa naštěstí nemám, nemám ani aktuální okénka.

Co když kvůli internetu zmizí tištěné knihy?

Pokud by se mělo přejít na elektronické knihy a čtečky, není to zase taková hrozba, protože i elektronická kniha čím dál víc směřuje k podobě klasické knihy. Mění se jen technologie. Takže je jedno, v jakém médiu budeme číst knížky za dvacet let.

V důsledku internetu ale také ubývá dětských čtenářů.

Mimo jiné i proto se podílím na akcích, jako je Celé Česko čte dětem. Snažím se mobilizovat čtenářství, přesvědčit rodiče, aby nejenom dětem četli, ale aby jim také umožnili vidět je samé při čtení. Dítě si musí klást otázky – co to ten tatínek dělá už hodinu a půl v křesle s knihou v ruce a přitom vypadá spokojeně? Pokud dítě nemá vzory, číst prostě nezačne.

Pomáhají též audioknihy dětem na cestě k literatuře?

Osobně tomu fandím. Spolupracuju se třemi vydavatelstvími, které moje kni-

hy vydávají coby audioknihy. Poslouchám je i doma. Minimálně je to trénink, jak nacvičit jakousi vytrvalost pozornosti, což je určitě dobré.

Když jsme u výchovy – učíte ještě tvůrčí psaní na Literární akademii?

Skončil jsem před pár lety. Teď jsem zase slíbil, že budu od února vést tvůrčí psaní jako volitelný předmět na Gymnáziu Josefa Škvoreckého.

Sledujete mladou generaci českých spisovatelů, registrujete nové talenty?

Nijak komplexně, ale jsem v porotě Ceny Josefa Škvoreckého, takže jsem pár věcí musel přečíst. Ne že bych ty lidi žárlivě nechťel jmenovat – mně se leccos lí-

Psaní je způsob poznávání světa...

bilo, ale že bych řekl: tady je výborný kluk nebo skvělá holka, která píše perfektní romány, to tedy nevím. Bukowski ve svém deníku říká, že se spisovatelům líbí jenom jejich vlastní věci. Je to nadsázka, ale něco na tom je. Spisovatelé mají vyhraněný vkus a máloco se jim zamlouvá.

Potkáváte dnes další tvůrčí lidi?

Určitě. A nezužoval bych to na tvůrčí psaní. Dnes jsem namátkou otevřel jakýsi časopis, kde byl rozhovor s dvaatřicetiletým klukem, který staví v Tibetu školu pro děti. To je jen první příklad, který mě napadá jako důkaz toho, že lidé jsou velmi kreativní a tahle kreativita často převyšuje kreativitu nás umělců. Vymýšlí se tolik věcí, že si někdy až říkám, jestli mi neujiždí vlak, když si jen tak pomalu píšu.

Zas tak pomalu ne. Vždyť právě pracujete – poprvé v životě – na dvou knihách najednou. O čem budou?

Když jsem si shrnul předchozí knihy, jsou spíš posmutnělé, což mi říkali

i čtenáři. A tak se teď pokouším o ryze humoristický román. Myslím, že mám dost materiálu – je to taková přátelská polemika s činorodostí mé ženy. Jmenuje se Biomanželka a vyjde na podzim. Zároveň píšu zase po pěti letech deník.

Před pěti lety se vám narodila dcera Bára, onemocněl otec, vyšla novela Lekce tvůrčího psaní, film Román pro ženy úspěšně vstoupil do kin... Předpokládáte, že letošní rok bude opět tak nabitý pro deníkové zpracování?

Doufám, že nikdo v naší rodině nebude umírat na rakovinu a že mi život umožní být humoristou. Tentokrát bych chtěl být odlehčenější. Snad mě nepotkají žádné citové katastrofy a budou splněny všechny předpoklady pro to, aby to byl pohodový deník. Chtěl bych, aby klíčem k výběru epizod do deníku byla především jejich zábavnost.

Tušíte, co všechno vás v roce 2010 čeká?

Bude se natáčet filmová podoba Románu pro muže, budu mít čtení ve Slovinsku, v Mexiku, spousty čtení u nás, oslavím dvacet let publikační činnosti, což je příležitost k bilanci, v tomto roce také budeme s manželkou Veronikou slavit deset let od seznámení... Samozřejmě neplánuju po zbytek života psát samé deníky, ale říkal jsem si, že dva tři bych klidně udělat mohl – jako zprávu o tom, jak žiju, co dělám, jak píšu, jak žije celá společnost.

Všichni tedy vědí, že si píšete deník, který pak budou číst tisíce lidí. Stává se vám, že vás známí žádají: „O tomhle tam, prosím tě, nepiš“?

Třeba vdaná kamarádka mě požádá, abych lehce pozměnil hodinu večírku a jména přítomných mužů... Ale můžu říct, že 99 procent událostí je pravda. Některé věci tam nejsou z ohleduplnosti. Skutečně nenadřazuju pravdu nad určité ohledy vůči bližním a kamarádům. Sna-

Je to taková přátelská polemika s činorodostí mé ženy.

žím se nepsat banality, aby to bylo zajímavé i pro někoho jiného než pro mě.

Uvažoval jste, že byste napsal seriózní memoáry?

To, že je v Báječném roce – deníku roku 2005 – ironická nadsázka, se nevyklučuje s pravdivostí. Paměti mám výhledově v plánu, ale letos mi bude osmačtyřicet, tak ještě myslím můžu počkat.

Píšete už dvacet let. Nikdy jste neměl pocit opotřebení?

Byly věci, které mě bavily méně. Ale já píšu velmi rozdílné knihy – jednou pohádky, podruhé deník, pak novelu o andělech, povídky, parodie, fejetony... Tím se snažím překvapovat sám sebe a okupovat si stále jiná žánrová území, ty nové, čerstvé louky. Do psaní se nemusím nutit, baví mě, takže ho nevnímám jako práci.

A co tedy pro vás znamená?

Psaní je bezpochyby způsob poznávání světa, prostředek sebepoznání. Tím, že o něčem píšu, ať je to smrt, nebo přátelství, to blíže poznávám, ujasňuju si to sám pro sebe. Také čím dál víc zjišťuju, že psaní je komunikace s lidmi. Pominu-li blogový román, tak v drtivě většině případů komunikace příjemná. Autorská čtení jsou jistým protipólem spisovatelovy samoty – já prostě šest dní v týdnu strávím několik dlouhých hodin sám s monitorem. Dostávám hezké maily od čtenářů, některé jsou nečekaně otevřené, upřímné. Úspěšné psaní samozřejmě také umožňuje příjemný život. Třeba teď, když je všude sníh a mráz, řidiči tramvají mají hysterické záchvaty, pekaři nasazují na dodávky řetězy, aby vůbec někam dojeli, já sedím doma v teple a píšu si příběhy.

Když ty příběhy píšete, myslíte na svého čtenáře? Přizpůsobujete se tomu, co se od vás očekává?

Všechny tyhle věci mám na úrovni podvědomí. Neumím si představit, jak bych to dělal vědomě, programově. Psát dejme tomu kapitolu dvanáct, kde má hrdina A provést akci B, a přitom si říkat, co tomu řekne čtenář C, D, E... Kdo je bytostný vypravěč, intuitivně či automaticky se snaží být srozumitelný, zábavný, nebo alespoň zajímavý. Všichni známe v životě i v literatuře vypravěče, kteří nejsou zajímaví, jejich vyprávění je bezbřehé, nezábavné. Z toho cítím ignoranci vůči čtenáři. Ostatně ti autoři sami přiznávají, že je čtenář vlastně nezajímá. To je ale rozpor: proč pak to své privátní psaní vydávají? Snažím se, aby moje psaní mělo spád, zřetelný tah na branku, abych neodbíhal. Píšu knihy, jaké bych sám chtěl číst. ■

Michal Viewegh (*1962)

Vystudoval češtinu a pedagogiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Jeho knižní prvotina – *Názory na vraždu* – vyšla v roce 1990. Za román *Báječná léta pod psa* (1992) získal Cenu Jiřího Ortena, je také držitelem Ceny čtenářů Magnesia Litera (*Vybíjená*, 2005). Jeho romány a povídky byly přeloženy do desítek jazyků, vznikají podle nich divadelní hry a filmy. Zatím poslední knihou jsou *Povídky o lásce* (*Druhé město*, 2009).